Бары дойдулар пролетарийдара, холбоһуҥ!

САҤА ОЛОХ

Хаһыат
1931 сыл алтынньы
15 күнүттэн тахсар

ССКП ЧУРАПЧЫТААҔЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЙ
ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААҔЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 35 (6015)

1984 сыл. Кулун тутар 22 күнэ
чэппиэр

Сыаната
2 харчы.

ЫНАҔЫ ҮҮТТҮТҮҮ

Карл Маркс аатынан совхоз Бахсытааҕы отделениетыгар оройуоҥҥа түҥүй бургуннастартан ааҥ бастакынан сылга 2729-туу кг үүтү ылбыт Үлэ Кыһыл Знамята орденнаах В. Ф. Слепцов үрдүк ыам сүрүн мэктиэтинэн ынаҕы үүттүтүү кэмин (раздою) кичэллээхтик тэрийиитин ааҕар. Быйыл ити совхоз маҥныыксыттара үрүҥ илгэ маастарын опытын мээстэҕэ тиийэн билсибиттэрэ.

Василий Филиппович улахан болҕомтону ынах сиинньин массажтааһыныгар уурар, үүттүтүү кэмигэр массажтааһыны ордук күүскэ туһанар. Ону сылаас уулаах тирээпкэнэн ыам иннинэ уонна кэнниттэн оҥорор. Күҥҥэ түөртэн итэҕэһэ суох ыыр буоллаҕына, оччо төгүл массажтыыр. Ити биирэ. Иккиһинэн, ынахха, үүтү биэрэр дьоҕуруттан көрөн, эбии аһылыгы, оту эбэн иһэр. Үсүһүнэн, аһатыы уонна ыам режимин кытаанахтык тутуһар. Эмиэ кини опытынан ынаҕы үүттүтүүгэ быйыл ынахтан ортотунан 3000 кг үүтү ыыр эбэһээтэлистибэлээх Мугудайтан комсомолец Никифор Оконешников үлэтэ тэрээбиллээх. Кинилэр иккиэн бу күннэргэ төрөөбүт ынахтарыттан ортотунан 15-тии кг үрүҥ илгэни ылаллар.

Кырдьык даҕаны, үчүгэй көрдөрүү. Хомойуох иһин, бастыҥнар ити опыттара оройуоҥҥа киэҥ [illegible] ыла-илик. Совхоэтарга ынаҕы үүттүтүү тэрилэнибэтин кэриэтэ. Оттон, наука этэринэн уонна практика бигэргэтэринэн, ынах мүнүтүүр элбэх үүтү биэрэр дьоҕурун сайыннарыы үүттүтүү кэмигэр ситиһиллэр. Төрөөбүт ынахтары, үчүгэй хаачыстыбалаах отунан уонна иҥэмтэлээх эбии аһылыгынан хааччыйан туран күҥҥэ 5-6 төгүл ыанныахтаах. Аһылык нуормата, ынах үүтү биэрэр дьоҕуруттан көрөн, эбиллэн иһиэхтээх. Быһата, үүттүтүү кэмигэр ынахха 7—9 диэри аһылык единицата бэриллиэхтээх. Үүттүтүү кэмэ—биир ый, эбэтэр ынах мүнүтүүр үүтү биэрэр дьоҕура сайдыар диэри.

Оройуон совхоэтарыгар ынаҕы үүттүтүүгэ аналлаахтык үлэлиэхтээҕэр, бэл сиинньи массажтааһынын курдук судургу зоотехническай көрдөбүлү ирдэбэрин курдук тутуспаттар. Онноҕор төрөөбүт ынахтарга аһылык рационун эбэн биэрбэттэр. Соҕотох Карл Маркс аатынан совхоз ынахтарга аһылыгы 25 бырыһыан эппит. Ону даҕаны элбэх үүттээхтэргэ эрэ. Быйыл ынах төрөөһүнэ балачча эрдэлээбит, үүтү ылыыга атыттартан кыахтаах Хадаар отделениетыгар аһылык эмиэ дэлэйэ суох. Оттон Субуруускай аатынан совхоз, күҥҥэ ыанар ынах баһыгар 7,5 кг оту, 2 кг комбикорму уонна сиилэһи биэрэр эрээри, үүттүтүүнү кыайан ситиспэккэ олорор. «Чурапчы» совхоз фермаларыгар үүт иһин охсуһуу адьас мөлтөх. Үүттүтүү сыччах Арыылаах отделениетыгар тэриллэр. Онно оройуоҥҥа бастакынан туох 60—90 киловаттаах тиийэ сылытар теплоэлектронагреватель туруоруллан ынах сиинньин массажтааһын кодьүүһэ улаатта.

Саҥа төрөөбүт ынахтары чэччилэтии ураты суолталаах. Ынах бастакы кэҕүйүүтэ үүттүтүү үгэнин саҕана түбэһэринэн киниэхэ бириэмэтин аһарбакка сиэмэлээһинин эбэтэр саптарыы булгуччулаах. Ити көрдөбүл кэһиллиннэҕинэ ынах кыппат буолар, үүтүн 30 бырыһыана түһэр. Оттон билиҥҥитэ совхоэтарга төрөөбүт ынах 39 бырыһыана эрэ саптарыллынна.

Үүттүтүү кэмигэр аһатыы, ыаһыы режимэ ордук чуолкайдык тутуһуллуохтааҕа үгүс сирдэргэ ситиһиллэ илик. Оттон режим кэһиллиитин биир да түбэлтэтигэр ынах үүтү биэрэр дьоҕура 10—12 бырыһыан намтыыр.

Ынах үүтү биэриитэ алтыс, сэттис лактациятыгар диэри сайдар. Онон сыл ахсын ыанар ынах 18—20 бырыһыана тиргэһэнэн солбуллуохтаах. Ити аасыыт сылга оройуоҥҥа мүнүтаан 12,1 бырыһыаныгар тэҥнэспитэ. Бирачиинэтэ биир: тиргэһэ группатын кыттааһын-миинэн үлэ суох. Арай быйыл 24 ыанньыксыкка 459 тиргэһэ сыһыарыллан турар. Иккиһинэн, бу хаалан иһэр үлэҕэ В. Ф. Слепцов холобурунан Арыылаахтан М. И. Иванов, Болтоҥоттон Е. В. Егорова курдук үрдүк ыам маастардара ылсыбыттара өйөнүөн наада.

Оройуоҥҥа ынах массабай төрөөһүнэ саҕаламмытын, бу ый 15 күнүнээҕи туругунан барыта 3938 ынах төрөөбүтүн, ити аасыыт сыл туһааннаах кэмнээҕэр быдан элбэҕин үрдүнэн үүт-ас төлөбөт. Күҥҥэ ыанар ынахтан 6,3 кг эрэ үүт ыыллар. Бу—ынаҕы үүттүтүүгэ үлэ суоҕун охсуута.

Сорук дьоҥҥо: бу дьыалаҕа тосту эргиллиини оҥоруу.

„Кыһыл субуота" илдьиттэрэ

БОЛУГУР. «Мындаҕаайы» совхоз киин отделениетыгар уонна кэһилиэк тэрилтэлэригэр кэҥүл үлэ бырааһынньыгар барыта 500-чэкэ рабочай, сулууспалаах, пенсионер уонна 218 оскуола үөрэнээччитэ кыттара былааннанна.

Сүрүн күүс тутуу маһын кэрдиигэ уонна тиэйиигэ, оттук маһы соҕотуопкалааһыныгар, оту тиэйиигэ уонна курулааһыҥҥа туруоруллуоҕа. Дьиэ хаһаайкалара быа хатыахтара, оҕолор оттук маһы сыһааннахтара, о. д. а. үлэлэри толоруохтара.

Элбэх үлэ оҕуруот хаһаайыстыбатыгар — парникка буор кутуутугар, теплицаны бүрүйүүгэ, хаары ыраастааһыҥҥа ытыллыаҕа.

М. Диодоров.

ХОПТОҔО. Нэһилиэккэ коммунистическай субуотунньугу тэрийэр комиссия үлэтин саҕалаата. Ити кэрэ-бэлиэ күн 490-ча улахан киһи, 250 үөрэнээччи Мээдьэхсэ бириэдэтигэр хотон, Дириҥҥэ түөрт квартиралаах олорор дьиэ тутуутугар оттук маһы кэрдиигэ, сыһааннааһыҥҥа, сиэмэ бурдугу ыраастааһыҥҥа уонна куулааһыҥҥа, о. д. а. үлэлэргэ кыттыахтара.

М. Филиппов.

«ЯКУТСОВХОЗСТРОЙ» мехколоннатыгар ленинскэй коммунистическай субуотунньук быйыл үлэҕэ киириэхтээх объектарга ытыллара былааннанна. Ол курдук, элбэх үлэ Хайахсыкка гараж, Сыдьаныга өрөмүөннүүр мастерскай, оройуон киинигэр 4 квартиралаах олорор дьиэ тутууларыгар уонна эрбии матырыйааларын бэлэмнээһиҥҥэ толоруллуоҕа.

Үтүө буолбут үлэ бырааһынньыгар, Субурууускай аатынан совхоз коллективын ыҥырыытын өйөөн, тэрилтэ 94 үлэһитэ бары кыттыахтара.

Д. Батарин.

«СЕЛЬХОЗТЕХНИКА» холбоһук коллектива үлэ бырааһынньыгар активнайдык бэлэмнэнэр.

Ити күн техническэй хааччыйыы үлэһиттэрэ тракторнары өрөмүөннээһиҥҥэ, шофердар таһаҕаһы таһыыга үрдүк оҥорумтуону ситиһиэхтэрэ. Кинилэртэн уратылар совхоэтар фермаларын техническэй хааччыйыы станциятыгар, холбоһук территориятын бэрээдэктээһиҥҥэ уонна ыраастааһыҥҥа, о. д. а. быстах үлэлэргэ кыттыахтара.

В. Попов.

ОДЬУЛУУН. Коммунистическай субуотунньугу ыытыыга маина М. С. Седалищев председателлээх 9 киһилээх комиссия тэрилиннэ.

Субуотунньукка кырдьаҕастыын, эдэрдиин—барыта 600-чэкэ киһи тахсан бөһүөлэги тупсарыы оҥорууга мас кэрдиитигэр, пилорамаҕа хайытыыга, баайыыналары күрүөлээһиҥҥэ сэрдийэни кэрдиигэ уонна таһыыга, Үрэх Күөрэҕэ тутуллубут саҥа баанньык кондиитун ситэриигэ, оттук уонна деловой маһы соҕотуопкалааһыныгар, ыраастыыр-чэбдигирдэр үлэлэргэ активнайдык кыттыахтара.

Г. Колесов.

ҮРҮҤ ИЛГЭ СЫАҔАР

Хоптоҕотооҕу Арыы сыаҕын саҥа дьиэтэ былырыын тохсунньута үлэҕэ киирбитэ. Онтон ыла манна үүт-ас дэлэйдик астанар буолла.

Бөһүөгин старшай маастар эбээһинэһин толорооччу комсомолка Февронья Спиридонова үөрэ-көтө көрүстэ. Кини бу сыахха үһүс сылын үлэлиир, идэтин балачча баһылаабыт.

Сыахпытыгар алта үлэһиттээхпит,—диир кини. —Бары опыттаах бородуукуйаны оҥоруу технологиятын үчүгэйдик билэр эрэбит. Билиҥҥи күҥҥэ 4-түү тонна үүтү тутабыт. Онтон 4,5 центнер сүөгэйи, 2,2 центнер үүтү, 1,8 центнер кэриҥэ суөрэҕи, творогу, чохоону уонна да атын бородуукуйаны оҥоробут. Аасыыт ыйга былааммытын 130 бырыһыан толорбуппут. Коллектив ити ситиһиитигэр ордук улахан кылааты ыччат наставниктара М. А. Пестерева уонна Е. Д. Илларионова киллэрдилэр. Лаборантар А. И. Ефимпанова уонна А. М. Павлова үүт хаачыстыбатыгар улахан болҕомтолорун уураллар.

Сыах сырдык, киэҥ палататыгар ып-ыраас халааттаах комсомолкалар Евдокия Гуляева уонна Любовь Платонова сибилигин аҕай сылытыллыбыт сүөгэйи атын иһиккэ сааҥыылыыллар, оттон М. А. Пестерева баактарга шлангынан үүтү сүүрдэр.

Арыы сыаҕын механизацията, уустук оҥоһуулаах сеппараатар сааҕаллааннахтарына оройуон кииниттэн механик Е. В. Попов тахсан тута туоратан иһэр буолан, манна үлэ харгыһа суох барар.

Эриликэ Эристиин аатынан совхоз фермаларыгар ынах массабайдык төрүүр кэмэ кэлэн бу күннэргэ үүт-ас эбиллэ, элбии турар. Онон сыахха үлэ-хамнас үксээн иһэр. Билиҥҥи коллектив бэлэмнээбит үрүҥ аһа, Дириҥҥэ эрэ буолбакка, оройуон киинигэр тиийэ атыыланар.

П. ОКОНЕШНИКОВ.

Снимоктарга: М. А. Пестерева; Евдокия Гуляева уонна Любовь Платонова (хаҥастан) үлэлэрин кэмигэр.

Автор фотота.

Шефтэһии аадырыһа: Чурапчы — Нерюнгри

1984 СЫЛ САҔАХТАРА

ССКП райкомун иккис секретара С. П. Макаров баһылыктаах биһиги оройуоммут делегацията Саха сирин Соҕуруу өттүн индустриальнай киинэ Нерюнгри куоракка баран кэллэ.

Шефтэһэр тыа хаһаайыстыбаннай Чурапчы уонна промышленнай Нерюнгри делегациялара, төгүрүк остуол тула түмсэн, доҕордуу сибээс уонна хардарыта көмөлөсүһүү аасыыт сыллааҕы түмүктэрин оҥордулар уонна 1984 сылга ити үтүө тускуллаах үлэни салгыы сайыннарыы дуогабарын түһэристилэр.

Туох ханнык иннинэ, куорат предприятиелара уонна тэрилтэлэрэ оройуон совхоэтарын уонна сорох хаһаайыстыбаннай тэрилтэлэрин кытта шефтэһиилэригэр кинилэр [illegible] киллэриллиннилэр. **Быйыл шефтэһии маннык бэрээдэгэ олохтонно:**

Нерюнгритааҕы ГРЭС уонна Чульманнааҕы автотранспортнай предприятие—Эриликэ Эристиин аатынан совхоз;

«Якутуголь» производственнай холбоһук материальнай-техническэй хааччыйыыга управлениета уонна автоуправление—Карл Маркс аатынан совхоз;

«Минмонтажспецстрой» производственнай-үлэлээр управлениета, 595 №-дээх тутар-таҥар поезд уонна тимир суол узелын Беркакит станцията—«Чурапчы» совхоз;

Нерюнгритааҕы таас чохтоох разрез уонна Саха сирин Соҕуруу өттүнээҕи чохтоох комплексы тутуу дирекцията—Субурууускай аатынан совхоз;

Чульманнааҕы ГРЭС уонна АЯМтранс управление—«Мындаҕаайы» совхоз уонна «Якуткоммунэнерго» Чурапчытааҕы участката;

«Гидроэлектромонтаж» Нерюнгритааҕы таҥар управлениета—«Якутсельхозэнерго» Чурапчытааҕы предприятиета;

«Якутуголь» производственнай холбоһук Нерюнгритааҕы чохтоох разрезын тутар управлениета—«Якутсельстрой» 1386 №-дээх мехколоннатын Чурапчытааҕы мех-участката.

Шефтэһии дуогабарыгар Нерюнгри туһааннаах предприятиелара уонна хаһаайыстыбаннай тэрилтэлэрэ Чурапчыга оҥорон ылыы тирин оҥорууга бырайыактыыр-чиҥэтэр үлэлэри ситэриигэ, совхоэтар фермаларыгар, үлэ уонна сынньалаҥ дьаарыйдарыгар сайыҥҥы дачнай аналлаах олорор дьиэлэр комплекстарын биэриигэ, оройуон киинигэр кварталлааҕы котельнай тутуутун бырайыактааһыныгар, онтон да атын үлэлэри толорууга көмөлөһүөхтэрэ ыйылынна.

Оройуон уонна куорат үлэһиттэрин интернациональнай уонна патриотическай иитиини тупсарыыга туһаайан делегациялар пятилетка төрдүс сылыгар культурнай уонна деловой сибээстэри салгыы бөҕөргөтүү дьаһалларын бэлиэтээтилэр. Бу сылларга, чуолаан, Улуу Кыайыы 40 сылын туолуутугар бэлэмнэнии кэмигэр сибээстээн Аҕа дойду Улуу сэриитин ветераннарын делегацияларын хардарыта сырытыннарыы, кэлэр сайын Нерюнгрига шефтээх оройуон делегацията кыттыылаах ыһыаҕы атаарыы, производство бастыҥнарыгар чемпионнар уонна лауреаттар ааттарын хардарыта иҥэрии, партийнай уонна советскай органнар, общественнай тэрилтэлэр икки ардыларыгар деловой сибээһи, опыты атастаһыыны салгыы олохтооһун, о. д. а. көрүллүннүлэр.

Шефтэһии дуогабарыгар киллэриллибит дьаһаллар [illegible] сылга икки төгүл—бу ыйыгар уонна олунньуга бэрэбиэркэлэниэҕэ.

СИТИҺИИ МЭКТИЭТЭ—ДЬОНУ КЫТТА ҮЛЭ

Мугудай сельскэй Советын тэрийэр-маассабай үлэтин опытыттан

Мугудай сельскэй Совета пятилетка үһүс, сүрүн, сылын түмүгүнэн тэрийэр-маассабай үлэҕэ РСФСР сельскэй Советтарын куоталаһыыларын усулуобуйатынан күрэхтэһиигэ оройуоҥҥа бастаан көһөрүллэр сылдьар Кыһыл знамяны илдьэ олорор. Социалистическай куоталаһыыга сельскэй Культура дьиэтэ оройуоҥҥа үһүс сылын бастаата, орто оскуола уонна участковай балыыһа коллективтара иккис миэстэҕэ таҕыстылар. Нэһилиэк олохтоохторо ордорунар үүтү уонна эти государствоҕа атыылааһыҥҥа, общественнай сүөһүгэ дорохой аһылыгы бэлэмнээһиҥҥэ тэрдиллибит сорукатары куоһардылар. Олохтоох отделение быйылгы кыстыкка үрдэтиллибит соруктары бэлиэтэнэн оройуоҥҥа ыгырыы таһааран куоталаһыы инники күөнүгэр иһэр.

Снимокка: сельсовет культураҕа, үөрэххэ, эргиэҥҥэ уонна доруобуйа харыстабылыгар бастайааннай комиссиятыгар уочараттаах сүбэлэһиигэ иһитиннэрии комиссия председателэ И. И. Сивцев оҥорор. Олороллор комиссия актива (хаҥастан) В. М. Лаврентьев уонна Е. А. Слепцова итиэннэ сельсовет исполкомун председателэ М. Д. Кропникова, исполком секретара Г. А. Максимова.

АКТИВЫ ТҮМЭН, ИРДЭБИЛИ ТУРУОРАН

Народнай депутаттар олохтоох Советтарын сессияларын, исполком мунньахтарын конституционнай болдьохтоох ыытыы иһин—нэһилиэк иннигэр турар боппуруостары утумнаахтык быһаарыы төрүт усулуобуйата. Ааспыт сылга биһиги сельсоветпыт эрэ сессияларыгар 17, исполком ый аайы ыытыллар мунньахтарыгар 48 араас боппуруостар дьүүллэһиллибиттэрэ. Ол иһигэр туорахтаах культуралар үүнүүлэрин үрдэтии, общественнай сүөһү кыстыгын, от хомуурун тэрийии, эргиэн тэрилтэлэрин уонна оскуола үлэлэрин тупсарыы, о. д. а. курдук дьоһуннаах боппуруостарга соруйтарбытын чуолкайдаабыппыт.

Сессиялар да, исполком мунньахтара да туох үлэни ыытан эрэллэрин туһунан депутаттар информацияларынан, бастайааннай итиэннэ тэрийэр комиссиялар отчуоттарынан саҕаланаллар. Ол курдук, быһаарыылары олоххо киллэрии туһунан ааспыт сылга агардас исполкомҥа тэрилтэлэр салайааччылара 15, общественнай тэрилтэлэр 9 тогул отчуоттааттылар. Быһаарыылар туолууларын ону тэҥэ журнальнай системанан эмиэ хонтуруоллуубут. Итии түмүгэр быһаарыылар сүнньүнэн толоруллан иһэллэр.

Совет бастайааннай комиссияларын инициативаларыттан, боппуруостары эрдэттэн бэлэмнээһиннэриттэн элбэх тутулар. Тыа хаһаайыстыбатын бастайааннай комиссиятын отделение зоотехнига А. С. Пермякова салайар. Комиссия ааспыт сылга сессияҕа 2, исполкомҥа 6 боппуруоһу бэлэмнээн киллэрдэ, биирдэ сессияҕа отчуоттаата. Киин депутаттар сирэй эбээһинэстибэлэрин толорууларыгар ураты болҕомтону уурар, утумнаахтык көрөллөр. Ол түмүгэр быһаччы быйаҥы оҥорор депутаттар бары былааннарын, эбээһинэстибэлэрин толорбуттара. Ыанньыксыттар Т. Н. Тетерина, Н. Н. Оконешников икки тыһыынчалаах кирбиини ыллылар. Тракторист В. А. Мохначевскай К-701 тракторынан оройуоҥҥа саҥа рекорду олохтоото. Механизатордар Д. Д. Васильев, А. И. Попов, А. В. Коркин былааннарын лаппа куоһардылар. Бороску көрөөччү И. Д. Петрова ороһу бороосулары көрүүгэ кыстык ыйдарынааҕы эбээһинэстибэтин ССРС Верховнай Советын быыбарын көрсө толорбута. Д. Т. Сивцев улахан сылгыны тыыннаах иитиигэ, кулун деловой тахсыытын үрдэтиигэ утумнаахтык үлэлиир.

Итии курдук культураҕа, үөрэххэ, эргиэҥҥэ уонна доруобуйа харыстабылыгар (председатель И. И. Сивцев), социалистическай сокуоннаска (И. П. Толстоухов) бастайааннай комиссиялар Совет үлэтигэр активнайдык кытталлар.

Сессиянан быыбардааччылар 11 наказтара толорууга ылыллыбыта. Итинтэн тоҕуһа толоруллунна. Ол курдук, хотоннор механизацияларын саҥардыыга, сайылыктары тупсарыыга, олохтоох радиоуну киллэриигэ, о. д. а. олох-дьаһах боппуруостарыгар улахан кыһамньылаах үлэлэр ыытылыннылар.

Нэһилиэккэ баар тэрилтэлэр коллективтара дьону иитии да, хаһаайыстыбаннай үлэ да боппуруостарын быһаарыыга активнайдык кытталлар. Орто оскуола коллектива пропагандистскай, лекторскай, дьон олорор сиригэр ыытар үлэлэри тэрийиигэ, совхоз отделениетын үлэтигэр-хамнаһыгар бөдөҥ көмөнү оҥорор. Үөрэнээччилэр сайыҥҥы сынньалаҥнарын тэрийиигэ, кинилэри үлэҕэ иитиигэ балачча хамсааһын ситиһилиннэ. Агардас ааспыт сайын бииэс үлэ, сынньалаҥ лааҕырдарыгар 146 үөрэнээччи хабыллан, 25 тыһ. солк. үлэ оҥоһулунна. Үөрэнээччилэр сайыҥҥы сынньалаҥнарын тэрийиигэ биһиги оскуолабыт оройуоҥҥа үһүс миэстэлээх.

Сельскай Культура дьиэтэ үлэһиттэр сынньалаҥнарын тэрийиигэ үлэ сонун, дьоһун түмэр формаларын олохтоото. Ленинскэй бириэмийэ лауреата Д. Д. Красильникова, ССРС Государственнай бириэмийэтин лауреата М. С. Толстоуховка аналлаах биэчэрдэр, бастакы колхозтары тэрийсибит үлэ ветераннарын, үлэһит династияларын чиэстээһиннэр тэрээһиннээхтик ыытылыннылар. «Айан» агитбригада былааннаахтык үлэлиир. Олохтоох Культура дьиэтин коллектива оройуон бастыҥнарын ахсааныгар бигэтик киирдэ.

Учаастактааҕы балыыһа, детсад, сибээс отделениетын, арыы сыаҕын коллективтара эмиэ бэйэлэрин иннилэригэр турар соруктары быһаарыыга айымньылаахтык үлэлииллэр. Сыл саҕаланыытыгар бары коллективтар дьүүллэһэн ылыммыт социалистическай эбээһинэстибэлэрин исполком бигэргэттэ. Ол туолуутун ый, квартал ахсын информациялааты олохтоонно. Ахсынньыга үлэ коллективтарын айар отчуоттара ыытылынна. Онон эбээһинэстибэлэри толоруу иһин эппиэтинэс улахан.

Общественнай тэрилтэлэри былааннаахтык үлэлэтэргэ кыһанабыт. Дьон олорор сиринэн ыытар үлэни тэрийэр киин агитштаб (начальнига А. Ф. Оконешникова) быйылгы кыстыкка агитзоналар сэттэлии-аҕыстыы түмсүүлэрин ыытта. Агитзоналар куоталаһыыларыгар төрдүс квартал түмүгүнэн бэйэлэрин бөлөхтөрүгэр «Сардаана» уонна «Киин» агитзоналар кыайыылааҕынан таҕыстылар.

«Урожай» ДСО алын сүһүөх тэрилтэтэ (председатель С. С. Попов) ааспыт сылга 12 араас күрэхтэһиилэри тэрийэн ыытта. Бары тэрилтэлэр волейболга, баскетболга, оттон агитзоналар тенниско, саахымакка, дуобакка, ытыыга күрэхтэстилэр. Нэһилиэк оройуонкааҕы комплекснай спартакиадаҕа бэйэтин бөлөҕөр үһүс миэстэлээх.

ДНД (салайааччы А. И. Попов) производственнай объектар, ордук котельнайдар туруктарын былааннаахтык бэрэбиэркэлиир, общественнай бэрээдэги харыстааһыҥҥа дьуһуурустубалары тэрийэр. Итии курдук дьахталлар комитеттара, исполком административнай комиссията, итириктээһини утары охсуһар комиссия, табаарыстыы суут балачча инициативалаахтык үлэлииллэр. Пенсионердар советтара (председателлэр М. И. Пермяков, П. Х. Попов) кырдьаҕастары туһалаах үлэҕэ киэҥник тардаллар. Кинилэр фермаларга ыырай турар клеткаларын, хоруудалары, сыарҕалары, ынах быатыттан—миинньигэр тиийэ оҥорон биэрэллэр, от хомууругар, кылааннаах түүлээҕи бултааһыныгар көхтөөхтүк кытталлар.

Ол эрээри Совет тэрийэр үлэтигэр быһаарыллыбатах боппуруостар бааллар. Онон ситиһиллибиттэн уоскуйарбыт сатаммат.

М. КРОПНИКОВА,
сельсовет исполкомун председателэ.

КӨМӨ—КӨДЬҮҮҺҮНЭН

Совет культураҕа, үөрэххэ, эргиэҥҥэ уонна доруобуйа харыстабылыгар комиссиятыгар үс депутат уонна үс активист буолан үлэлиибит. Комиссия кэскиллээх былааны оҥостон, онон сүрүннээн үлэлиир.

Ордук улахан болҕомтобутун сессияларга, исполком мунньахтарыгар боппуруостары бэлэмнээһиҥҥэ уурабыт. Ол курдук, ааспыт сылга сессияҕа 2, исполкомҥа 10 боппуруоһу бэлэмнээн киллэрбиппит. Ону тэҥэ комиссия бэйэтэ активы түмэн түөртэ мунньахтаата. Олорго былааммыт дьаһалларын олоххо киллэрии, үлэҕэ баар итэҕэстэри туоратыы суолларын сүбэлэстибит.

Комиссия культурнай-сырдатар, үөрэтэр-иитэр үлэ уонна доруобуйа харыстабылын боппуруостарын быһаарыыга туһааннаах тэрилтэлэргэ көмөлөһөр, онуоха ылыллыбыт быһаарыылар олоххо киириилэрин хонтуруоллуур. Депутаттар В. Г. Макарова, З. А. Захарkина комиссия чилиэннэрин быһыыларынан биһиги үлэбитигэр активнайдык кытталлар, инициативалаахтар. Оттон активистартан оскуола директорын үөрэх чааһыгар солбуйааччы Е. А. Слепцова ордук элбэхтик көмөлөһөр. Киин детсадка иитээччи тылын үөрэтии туругар бэрэбиэркэ ыытан практическай көмөнү тэрийдэ.

Бастайааннай комиссия Совет тэрийэр-маассабай үлэтигэр көмөтүн көдьүүһэ кини хас биирдии чилиэнэ итии курдук чопчу сыаллаах-соруктаах инициативалаахтык үлэлээһиниттэн тутулуктаах.

И. СИВЦЕВ,
бастайааннай комиссия председателэ.

ДЬАХТАЛЛАРЫ КИЭҤНИК ТАРДАН

«Советскай дьахталлар—биһиги норуоппут айартутар үлэтин толору бырааптаах кыттыылаахтара, дойду материальнай уонна духовнай баайын айааччылар»—диэн этиллэр ССКП Киин Комитетын быйылгы кулун тутар 8 күнүгэр советскай дьахталлары эҕэрдэлээһинигэр. Кырдьыга да оннук.

Биһиги нэһилиэкпитигэр 9 чилиэннээх дьахталлар комитеттара талыллыбыта. Кинилэргэ эбээһинэстэрин дьоҕурдарынан көрөн үллэрбиппит. Ол курдук, А. Г. Мохначевская санитарнай-чэбдигирдэр, У. С. Васильева производственнай, Т. Д. Луковцева культурнай-маассабай үлэлэри тэрийэллэр. М. Д. Сивцева дьахталларга аналлаах курһуогу салайар, А. А. Иванова «Ийэ куолаһа» истиэнэ хаһыатын таһаарар. Комитет атын чилиэннэрэ араас сорудахтары толороллор.

Комитет талыллаат, сэтинньигэ, үлэтин сыллааҕы былаанын оҥорон исполкомҥа бигэргэттэрбитэ. Билигин онно олоҕуран үлэлиибит. Былааҥҥа нэһилиэккэ ыытыллар бары дьаһалларга дьахталлар кыттыыларын тэрийии, оҕону иитии, оҕуруот астарын үүннэрии, спортивнай күрэхтэһиилэр, мараҕан иитиилээх оҕолору кытта үлэ курдук дьаһаллар бэлиэтэммиттэрэ.

Сыл саҕаланыаҕыттан комитет түөртэ мунньахтаан ордук тирээн турар боппуруостары дьүүллээтэ.

Кинин ыытыллыбыт дьаһалларттан үлэһит династиялары чиэстээһин, Советскай Армия күнүгэр аналлаах биэчэрдэр ордук тэрээһиннээхтик бардылар. Олору сельскай Культура дьиэтин уонна агитштабы кытта холбоһон тэрийбиппит. Уһуор сүөһүһүт Н. Н. Толстоухов дьиэ-кэргэнин чиэстээһиҥҥэ кинилэр олохторун бары өттүнэн көрдөрөргө кыһаммыппыт. Оттон Советскай Армия күнүгэр Аҕа дойдуну көмүскүүр Улуу сэрии кыттыылаахтарыгар аналлаах истиэнэ хаһыата таһаарыллыбыта. Комитет эҕэрдэтэ, өйдөбүньүк бэлэхтэр туттарыллыбыттара.

Итии курдук, агитзоналарынан ыытыллыбыт Гэрой-ийэлэри чиэстээһин, «Чэйиҥ, эрэ кыргыттар» күрэхтэһии, «Өбүгэлэрбит үгэстэрэ» биэчэр, кыһыҥҥы атаарыы бырааһынньыга үчүгэй өйдөбүлү хаалардылар. Оҕуруот аһын үүннэрээччилэр, таҥаһы ыырыйааччылар, баайааччылар куруһуоктара үгүстэр сэргэриилэрин ыллылар.

Субуот, ниһуу-тарга дьахталлар активнайдык кытталлар, ыанньыксыттары солбуйаллар, фермаларга көмөлөһөллөр.

Нэһилиэнньэ ордорунар үүтүн соҕотуопкалааһыныгар кэлин сылларга бөччүмнээх хамсааһын таҕыста. Былырыын сельсоветка тиэрдиллибит былааны 18 тоннанан куоһарбыппыт. Былааннаах 3 тонна оннугар 14,7 тонна эти туттарбыппыт. Дьиэ хаһаайкалара М. А. Ноговицына, М. И. Пермякова 3 тоннаттан ордуктуу үүтү туттаран бастыҥнар кэккэлэригэр тахсыбыттара.

Бу күннэргэ дьахталларга «Сардаана» кулууба үлэлэтиэхтээхпит. Онно эмиэ оҕуруот аһын үүннэриигэ, эдэр хаһаайкаларга сүбэлэр бэриллиэхтэрэ. «Доруобуйа күнүн», ГТО нуорматын туттарыы курдук дьаһаллар ыытыллыахтара. Итии үлэлэргэ барыларыгар дьахталлар киэҥник тардыллыахтара.

А. СИВЦЕВА,
комитет председателэ.

★

Депутат холобура

Народнай депутаттар үлэҕэ дьүлүүрдара, коммунистическай сыһыаннара дьоҥҥо-сэргэҕэ көрдүтэр үтүө холобурунан буолар. Попов Алексей Ильич МТЗ-82 ааспыт сылга тракторынан 1761 эта-

ы оҥорон тустаах быһааныын икки бүктэн ордук толорбут кэрдэрүтэ нэһилиэк механизатордарын ортотугар итинник сыаналанар. Чулуу механизатор сайыныы от хомууругар, кыһыныы иоһуому та-

һыыга, оттук маһы тиэйиигэ, араас быстах сорудахтары толорууга таһаарыылаахтык үлэлиир.

Депутатскай түбүгэ эмиэ элбэх: исполком чилиэнэ, добровольнай народнай дружина начальнига. Онно эмиэ

үгүс сыратын биэрэр. Общественнай бэрээдэги харыстааһыҥҥа сэрэтэр үлэ утумнаахтык ыытыллар, дружинниктар дьуһуурустубалара тэриллэр, кочегардары мунньан сүбэлэһиилэр ыытыллаллар. Ону барытын хонту-

руоллуохха, сороҕор суһал дьаһаллары ылыахха наада.

Эдэр коммунист А. И. Попов норуот үрдүк итэҕэлин чиэстээхтик толорор туһугар итии курдук түбүктээх оло-

П. ОКОНЕШНИКОВ.

ССКП КК Пленумун түмүктэрин дьүүллэһэллэр

◆

ТЭРЭЭҺИН ҮЛЭНИ КИЧЭЙИИЭХХЭ

ССКП КК олунньутааҕы (1984 с.) уочарата суох Пленумун түмүктэрин иитиэҕинэ ССКП КК Генеральнай секретара К. У. Черненко этиититтэн үөскээн тахсар соруктар тустарынан боппуруос «Чурапчы» совхоз Килэҥкитээҕи отделениетын партийнай тэрилтэтигэр дьүүллэһилиннэ. Совхоз партком секретара И. И. Филиппов дакылаатыгар уонна ону дьүүллэһиигэ коммунистар этиилэригэр ССКП ис уонна тас политикатын пропагандалааһыныгар, экономическай уонна социальнай сайдыы боппуруостарын быһаарыыга, үлэ дисциплинатын бөҕөргөтүүгэ миэстэҕэ иннинэ кэмигэ кырата суох үлэ ыытыллыбыта бэлиэтэннэ. Киһилэр хаһаайыстыба бары салааларын сайыннарыыга, кадрдар эппиэтинэстэрин үрдэтиигэ, тэрээһиннээх буолууну күүһүрдүүгэ, рабочайдар олохторун матырыйаальнай уонна духовнай таһымын тупсарыыга туруоруллубут соруктары быһаарыыга үлэ үтүмнээхтик ыытылларын ыйан туран үлэ тэрээһиннэригэр баар итэҕэстэри киэҥник арыйдылар.

ССКП чилиэнэ М. И. Яковлев Ас-үөл программатын олоххо киллэриигэ совхоз иннигэр туруоруллубут соруктары быһаарыыга тэрийэр үлэ ситэтэ суоҕун, мөлтөҕүн критикалаата. Чуолаан, техниканы туһаныы көдьүүһүн үрдэтиигэ билигин да бөччүмнээх оҥоһулла илигэр болҕомтону туһаайда. Совхоз отделениетын управляющайа Г. Р. Степанов, үлэни эрдэттэн былааннаан тэрийии кыаллыбатын билинэн туран, сүөһү аһылыгын соҕотуопкалааһыныгар бэлэмнэниини билигиттэн саҕалыыр наадалааҕын бэлиэтээн этэ. Оттон В. А. Чепалов общественнай бэрээдэги бөҕөргөтүүгэ санааларын этэстэстэ. Аҕыйах да буоллаллар эдэр ыччаты арыгыга күчүйэр, бэйэлэрэ түптэн-таптаан үлэлээбэт дьоннор бааллар. Киһилэри общественность дьүүлүгэр туруоран иһиэххэ диэтэ араатар.

Тыл этээччилэр үлэ дисциплинатын бөҕөргөтүүгэ, ис хаһаайыстыбаннай ахсааны киллэриигэ, нэһилиэнньэни наадалаах табаардарынан хааччыйыыны тупсарыыга кэккэ этиилэри оҥордулар.

Партийнай мунньах ССКП КК олунньутааҕы Пленумун түмүктэрин биир санаанан биһирии итиэҕинэ Пленум туруорбут соруктарын олоххо киллэриигэ чопчу дьаһаллары бэлиэтиир уураах ылынна.

М. ЛЕОНТЬЕВА.

Чиэһи, албан ааты—үлэнэн!

ОРОЙУОН 1983 СЫЛЛААҔЫ ЧЕМПИОННАРА

Дмитрий Дмитриевич БАРАШКОВ

Киин Харбалаахтааҕы СПТУ-ны бүтэрээҕиттэн дойдутугар, «Чурапчы» совхоз Килэҥкитээҕи отделениетыгар, халбаҥнаабакка үлэлиир.

Техникаҕа дьоҕурдаах уол улам үрдүк көрдөрүүлэри ситиһэр буолан испитэ, үгүстэр, ол иһигэр бастакы кылаастаах механизатордар кинилэригэр түспүтэ. Пятилетка бастакы сылыгар ордук таһаарыылаахтык үлэлээн оройуонугар чемпионнаабыта. Оттон ааспыт сылга ГАЗ автомобилынан 74320 тонна-километры оҥорон ити үрдүк аатын өссө чиҥэттэ.

Капитон Николаевич КОПЫРИН

Карл Маркс аатынан совхоз Бахсытааҕы отделениетин чулуу механизатордарыттан биирдэстэринэн Капитон Николаевич Копырин буолар.

Бу отутугар сылдьар эдэр киһиэхэ үлэ саамай эппиэттээҕин итэҕэйээччилэр. Ол курдук, кини бэйэлэргэ кыстыкка от тиэйиитигэр анаан отделение Чыаппаратааҕы биригээдэтин, фермалары ахсаала суох хааччыйа сылдьар.

Чулуу механизатор пятилетка үһүс, сүрүн, сылыгар МТЗ тракторынан 2019 эталоннай гектары оҥорон оройуоҥҥа тэҥнээҕин булбата.

Марфа Васильевна НИКИТИНА

Ааспыт сыл мөчүрэҥ күннэригэр Эрилик Эристиин аатынан совхоз маныыксыттара өлгөм үүтү ыырга үрдүк эбэһээтэлистибэ ылынан үлэлээбиттэрэ. Кинилэр ортолоругар ССКП чилиэнэ, Бэлэмньики ферма старшайа Марфа Васильевна эмиэ баара.

Бэриллибит тыл чиэстээхтик толорулунна, кини түс бэйэтэ ынах ахсыттан 1502-лии кг үрүҥ илгэни дэбилиппитэ. Ити опыттаах маныыксыт сылы ынах ахсыттан 3258-тыы кг ыан түмүктүүрүгэр, быһаарыылаах оруолланна.

Николай Егорович КАРТУЗОВ

Саха сирин курдук уһун сиһыннаах дойдуга ордук үүт уонна үүт таһар автомобиллары саахала суох үлэлэтии механизатордартан сирин билиини, булугастаныгас буолууну эрэйэр. Ол да иһин Субуруускай аатынан совхоз Болтоҥо-тооҕу отделениетын салалтата үүт таһар автомобилы эдэр шоферга Николай Картузовка итэҕэйбитэ.

Уол сайынын Кыҥдалга үс ферма, кыһын икки отделение үүтүн Дириҥнээҕи арыы сыаҕар эккилэ суох таһары хааччыйбыта.

Бастыҥ шофер 1983 сылга 29370 тонна-километры оҥордо.

Федор Федорович ОКОНЕШНИКОВ

Федор биографията үөлээннээхтэрин гиэнин курдук, судургу. Оскуола, производство, Советскай Армияҕа сулууспалааһын. Айылҕаттан сыстаҕас уолу бүлт сонорутар оройуон чемпиона буолбута В. И. Сивцев үктэнэрбитэ, опытын сиэдэрэйдик үллэстибитэ. Ол түмүктээх буолбута. Карл Маркс аатынан совхоз Бахсытааҕы отделениетын бу эдэр сонордьута пятилетка үһүс, сүрүн, сылыгар Ийэ дойду валютнай фондуга 7792 солк. суумала «сымнаҕас кыһыл көмүс» туттаран тустаах сорудаҕын түөрт бүктэн орду куоһарбыта.

СААСКЫ ЫҺЫЫГА БЭЛЭМНЭНИИНИ БЭРЭБИЭРКЭЛИИБИТ

Харахха быраҕыллар итэҕэстэр

ССКП КК Генеральнай секретара К. У. Черненко быыбардааччыларын кытары көрсүһүүтүгэр бэлиэтээбитин курдук, экономикаҕа биһиэхэ хаалыы харахха түтэ быраҕыллар өссө да аҕыйаҕа суох участоктар бааллар. Олортон «Чурапчы» совхоз үлэтигэр чопчу сыһыаннааҕынан сири оҥоруу хаалан иһэрэ буолар. Ааспыт сылга бу хаһаайыстыба туорахтаах культуралары 580 гектарга ыһыта эрээри, аҥарын да хомуйбатаҕа. Үүнүү да ол тэҥэ буолбута, гектартан баара-суоҕа 4,1 центнер бурдук ылыллыбыта. Салгыга Е. Е. Макаров салайар звенота 900 тонна күөх массаны бэлэмниир былаанын тохпута. Итилэр тустарынан араас таһымнаах мунньахтарга, түмсүүлэргэ эһэх этии, критика да оҥоһуллубута.

Хомойуох иһин, оттон совхоз салалтата чопчу түмүк оҥостубута көстүбэт. Ол, чуолаан, маны сааскы ыһыыга бэлэмнэнии туругар да көстөр.

Совхоз туорахтаах культураларын былааннаах 580 гектар ыһыыта—Сылаҥ отделениетыгар. Эмиэ манна 87 гектарга күөх үүнээйи ыһыллыахтаах.

— Ыһыыга бэлэмнэнии туһунан боппуруос баччаанныга диэри хаппа даҕаны анаан дьүүллэһиллэ илик. Сотору совхоз дирекциятыгар көрөрбүт буолуо.

Рабочай былаан оҥоһуллубатаҕа. Ыһыталаһар буоллахтарына, бу блок-копнуттан көрөн [illegible] бии,— диир кылаабынай агроном Е. М. Макаров.

Эппиэттэн даҕаны сэрэйиллэринэн уонна совхоз атын отделениелэрыгар курдук, Сылаҥҥа ыһыыга бэлэмнэнии эмиэ итинник, туох да хонтуруола суох саҕаламмыт. Эппиэтинэс да оннук.

Хаһыык баҕарар үлэ, тиһэҕэр, киһинэн оҥоһуллар. Оттон отделениеҕа үрдүк үүнүү, сиилэс звеноларын састааптара чуолкайдана, звеньевойдар бигэргэтиллэ иликтэр. Билигин ноһуому таһыы, хаары типтэрии ыытыллар. Ити үлэлэргэ биирдии трактор туруоруллубут эрээри, атын наадаларга аралдьытыы үгүс буолан, үөтэлээбэтэхтэр. Былааннаах 2000 тонна ноһуомтан аҥарыттан эрэ ордугу киллэриллибит. Быйыл «Сельхозхимия» холбоһук улахаҥнык көмөлөһөн эрэр. Оскуола-интернат эбэриинэҕэ уонна Нэдьылии баайһыналарыгар барыта 1681 тоннаны киллэриэхтээх. Онно үс трактор туруоруллубут.

Ыһыыга туһаныллар холбонор техника—булууктар, сеялкалар, бараналар—баар курдук. Күһүҥҥүттэн биир сирэ, сабыйга, чөмөхтөммүт. Ол эрээри өрөмүөҥҥэ дьон туруорула иликтэр.

«Хайдах сиэмэни ыһыаҥ—оннук үүнүүнү ылыаҥ» диэн мээнэҕэ этиллибэт. Сылаҥҥыларга сиэмэ Амма оройуонуттан, «Маҥан» совхозтан уонна «Мындаҕаайы» совхоз Соловьевуттан аҕалыллыбыт. Барыта—150-ча тонна дьэһиэни. Аны 100-чэкэ тонна эбиэс Золотинкаттан тиэйиэхтээх эрээри, ол өссө да быһаарылла илик. Кадир сиэмэ, биллэн турар, бастакы да ыраастаныыта ыытыллыбатаҕа чуолкай, куулунан ыскылаакка кыстанан турар. В. И. Медведев салайар үс киһилээх звенота үс күнүгэ төннөттөн эрэ ордук сиэмэни ыраастаабыт. Оттон баар уонна өссө кэлиэхтээх сиэмэ муҥ кырата иккитэ төгүл ыраастаналарыгар бэрыллаатахха, бу тэтиминэн үлэлээтэххэ сиэмэ бэйэр ыраастаммат туруктаах. Баар СМ-4 агрегат алдьаммыта улахаһынан уонна быстааһынан элбэҕи ыраастыыр кыаҕа суох. Ол өссө былырыын биллибит. Оттон совхозка бэриллибит саҥа ОВП-20 агрегат Мындаҕаайыга сытар.

Сүөһү аһылыгар буолар күөх масса ыһыытыгар 6 тонна рапс уонна 4,5 тонна подсолнечник сиэмэтэ ууруллубут, эмиэ «Мындаҕаайы» совхозтан ор сылылаах от сиэмэтэ аҕалыллыбыт. Аны эбии Золотинкаттан горох тиэйиэхтээх.

Отделение 1000 квадратнай метр иэннээх теплицалаах. Управляющай С. Н. Плотников этэринэн, оҕуруотчуттары сүөһү үлэтиттэн муус устар саҥатын эргин эрэ босхолуур былааннаахтар. Бэттэх Нэдьылиигэ былырыын саҥа тэриллибит учаастакка рассадник, үлэ уонна сынньалаҥ лааҕырын дьиэтин тутуулара, о. д. а. үлэлэр саҕалана иликтэр.

Көстөрүн курдук, отделение ыһыыга бэлэмнэниигэ илиигэ түппүтэ суох. Барыта ситэриллэ, быһаарылла илик. Оттон күн-дьыл күүппэт. Сааскы хонуу үлэлэрэ саҕаланаллара улам чугаһаан иһэр.

Рейдэбэй биригээдэ чилиэннэрэ:

Е. СМИРНИКОВА,
семенной инспекция начальнига.
С. СМИРНИКОВА,
хаһыат анал. корр.

ЫНАҔЫ БУОҺАТЫЫГА УДАРНАЙ ЫЙДАР

Кулун тутар 15 күнүнээҕи туругунан оройуон совхозтарыгар 2038 ынах төрөөбүт [illegible] буоллаҕына, баара-суоҕа 797 ынах буоһатыллына. Хаалыы ордук ынаҕы искусственнай сиэмэлээһиҥҥэ таһаарылынна. Бу итэҕэс сыл [illegible] сын хатыланарын, ол ынах оройулаан төрөөһүнүгэр тиэрдэрин ыйан туран, кэлэр сыл [illegible]такы кварталыгар ынах төрөөһүнүн [illegible] сыалтан тыа хаһаайыстыбатын управлениета [illegible] совета оройуоҥҥа кулун тутар—муус устар ыйдары ынаҕы буоһатыыга ударнай ыйдарынан биллэрдэ.

Ударнай ыйдарга социалистическай куоталаһыы кыайыылаахтарынан ааҕыллыахтара:

Искусственнай сиэмэлээһиҥҥэ;

—сиэмэлиир пууннары көрдөбүлгэ толору [illegible]пиэттиир гына тэрийбиттэр;

—сиэмэлээһин графигын ордук аһары [illegible]буттар;

—отчуоту, документацияны чуолкайдык [illegible]дорбуттар.

200-тэн тахса ынахтаах техник-осеменаторга үс миэстэ, 200-тэн аҕыйах ынахтаахтарга үс миэстэ ананыаҕа. Икки бастакы миэстэни ылбыттарга биирдии босхо туристическай [illegible]тевка бэриллиэ итиэннэ тыа хаһаайыстыбатын управлениетын уонна профсоюз райкомун Б[illegible]чуотунай грамоталара туттарыллыа. Икки [illegible]кис миэстэлэри ылбыттарга мебель [illegible] ананыа. Икки үһүс миэстэлээхтэргэ 100 [illegible] харчынан бириэмийэ туттарыллыа.

Оҕуһунан саптарыыга (отделениелар [illegible] ардыларыгар):

—саптарыыга анаммыт оҕустар рационнара зоотехническай нуормаҕа сөп түбэһиннэр[illegible] олохтообуттар;

—саптарыы графигын ордук аһары [illegible]буттар.

Бастакы миэстэни ылбыт отделениеҕа [illegible] туристическай путевка бэриллэр итиэннэ [illegible] хаһаайыстыбатын управлениетын уонна [illegible]союз райкомун Бочуотунай грамотата [illegible]рыллар. Иккис миэстэлээххэ—мебель [illegible] ананар. Үһүскэ 100 солк. харчынан [illegible] туттарыллар.

Хос быһаарыы: Путевка сыанатын 50 [illegible]һыанын совхозтар уйуналлар.

Оҕуһунан саптарыыга кыайыылаахтары [illegible]һү иитиитигэр биригээдьиирдэр [illegible] Куоталаһыы түмүгэ 1984 сыл ыам ыйын [illegible]кы аҥарыгар таһаарыллар.

Комментатор колонкалара ◆

АГРЕССИВНАЙ СОЮЗ

Арабскай уонна африканскай дойдулар Израиль уонна САР икки ардыларыгар убаисыы уларытыытын аһаҕас дьиксинэн кэтээн көрөллөр. Ордук претория уонна Тель-Авив кэннилэригэр киһилэрэ кылабыннай араҥаччылааччы—Вашингтон турара дьиксинэрэр. «Бу икки агрессивнай режиимнэрэ идеологиялара биирэ эрэ ситимниир буолбатах: сионизм—расизм көрүҥэ эбээт,—диэн суруйбута «Таймс оф Замбия» хаһыат. —Киниләри бэйэбэйэлэрин регионнарыгар американскай империализм интэриэстэригэр сулууспалыыр жандармнар буолаллара эмиэ ситимниир. Тель-Авив—претория куомунньаһыгы үөскэтии Холбоһуктаах Штаттарга хоту Ближнэй Востоктан Африка уһук соҕуруу оттугар тиийэ таһыыр сүүһэн киэн оройуону бэйэтин кытаҕаһыгар ылларыгар эрэли үөскэтэрэ. Ити «сииларигар түсүүттэр союзтарын» кыттыылаахтарын кылабыннай сыаллара—прогрессивнай правительстволара уонна национальнай-босхолонуу лаах хамсааһыннары утары охсуһуу, АХШ байыаннай оттүнэн онно ыллдын баар буолуутун чиҥэтэргэ усулуобуйаны үөскэтии, сайдан иһэр государстволар айылҕаларын баайыгар транснациональнай компаниялар хонтуруоллаларын олохтооһун. Ити сыалы олоххо киллэрэр сүрүн орудие—ыаллыы государстволар ис дьыалаларыгар сирэйэ-хараҕа суох ороһуу, агрессия, сэбиллээниилээх провокациялар уонна куорҕаллааһыннар.

Сионистар уонна расистар биргэ үлэлэһиилэрин сүрүн эйгэтинэн байыаннай эйгэ буолбута ол иһин киһини дьиибэргэппэт. САР-га сэрии сэбин бэлэмнээн биэриини ХНТ боппуутун үрдүнэн, апартеид государствота «Израильга оҥоһуллубута» диэн бэлиэтээһиннээх «өлөр өлүү» табаарын батарар бөдөҥ рыногынан кубулуттулунна. Израиль Соҕуруу Африкаҕа экспордын 70-тан тахса бырыһыана аныгылыы сэрии сэбин итиэннэ байыаннай техника ирээтторигэр тиксэр. Претория Тель-Авивтан ракетнай системалары, ракетнай катердары, ракетоносецтары ылар. САР Израильга оҥоһуллар «Кфир» истребитель-бомбардировщиктары атыыласпыта, оттон билигин «Лави» истребитель тиһэх моделын ырытан оҥоруу сорох оттун үбүлүүр.

Холбоһуктаах Штаттар көмөлөрүнэн Тель-Авив уонна претория сэриитимсиктэрэ кыттыһан химическэй уонна бактериологическай сэрии сэбин айаллар. Бэтэрээ туоһулууруннан, Израиль хайыһа-үйэ Ливаны утары нервнэй-паралитическай гааһы туттубута, оттон расистскай САР химическэй сэрии сэбин Анголаны утары туттубута.

«Сииларигар түсүүттэр союзтарын» өссө биир бурүйү оҥорор тутаата—Израиль технологиятын уонна САР сырьетын туһанан холбоһуктаах ядернай бырайыактары олохтоо киллэрии. Израилы кытары байыаннай уонна ядернай биргэ үлэлэһини утары аан дойдутааҕы хамсааһын даннайынан, Израиль специалистара элбэх сыллар усталарыгар претория чугаһынааҕы Пелиндаба баар АХШ көмөтүнэн тутуллубут «ядернай чинчийиилэр национальнай киинигэригэр» үлэлииллэр. Ол киин 1986 сыллаахха бэйэтин ураны байытар заводун үлэҕэ киллэрдэҕинэ, сыл ахсын 6-лыы тыһыынча тонна ядернай уматыгы оҥорон таһаарар буолуоҕа.

САР уонна Израиль аан дойду норуоттарыттан киэр хайыһыахсыттарын агрессивнай куомуннаһыылара дипломатическай туоратыллыы усулуобуйатыгар киһилэргэ булгуччу нааадалаах уонна улам активнай буолан иһэр,—диэн бэлиэтиир Замбиабиэ «Мото» суруннала.—Тель-Авив уонна претория прогрессивнай күүстэри утары охсуһууга бэйэ-бэйэлэригэр дьүөрэлээх стратегияны уонна тактиканы тутталлар. Расистар итиэннэ сионистар доҕордоһууларын АХШ империалистара күүскэ өйүүллэр. Киһилэр куомуннаһыыларын салгыы сайдыыта—«Африка дойдуларыгар, аан дойду үрдүгэр эйэҕэ кутталлаах суоһуур».

С. КУЛИК,
ССТА ырытааччыта.

Улуу Кыайыы 40 сылын көрсө

СЫКТЫВКАР. Аҕа дойду сэриитин сылларыгар уруккута өйүүр үлэһиттэрэ Серафим Попов уонна Николай Размыслов (хаҥастан уҥаттан) биир полкалаах саллааттар этилэр.

Николай Смоленскай аттыгар уочараттаах атакаҕа икки атаҕыттан маппыта. Ол эрээри сапаатын түһэрбэтэҕэ, протеһынан хаама үөрэммитэ, эмиэ өйүүргэ үлэлээн барбыта. Маһы бэлэмнээһиҥҥэ нуорматын үстүү бүк толороро. Дьэ онно киниттэн интервью ылан поэт уонна коми «Югыд туй» («Сырдык суол») диэн республиканскай хаһыатын корреспондена буолбут Серафим Попов кэлбитэ. Кини бойобуой суолун эмиэ бааһырыы быспыта.

Билигин ветераннар пенсияҕа олороллор.

ССТА фотохрониката.

ЫРЫА, ҮҤКҮҮ КИЭҺЭЛЭРЭ

Ааспыт субуотаҕа сценаҕа суут-силистиһин оргааннарын, баһаарынай чаас уонна оҕо учреждениеларын коллективтара тахсыстылар.

Коллективтар түмсүүлээхтэр, дьаһалга эппиэтинэстээхтик сыһыаннаспыттар. Бииргиннэн кэрэ-бэрдэрэ уолаттар ансамбллара, Дмитрий Кириллин толорбут «Гирялр» диэн пантомимата, Егор Феофанов туруорууларынан хомусчуттар ансамбллара сахалыы матыыптары оонньооһуна хайҕаннылар. Жюри кыттааччылар активностарын, концерт тематын арыйыыны үрдүктүк сыаналаата.

Баскыһыанньаҕа икки коллектив—райсовет исполкомун отделларын уонна 1 №-дээх детсад холбоһуктаах итиэннэ промкомбинат коллективтарын үлэлэрэ көрүллүннүлэр.

Бастаны коллективтар нүөмэрдэриттэн уолаттар ансамбллара Матрена Васильева мелодияларыгар «Буойун саха» ырыаны толоруута, Аркадий Филиппов «Москва» солота, Анастасия Васильева нөрүөт матыыбыгар «Кыыкаа кыыкаа» ырыата, «Сэдьэ» үҥкүү биһириннилэр. Концерт кыттааччыта эрэбиҕин ситиһии кырдьык сыаналаан туран, үгүс нүөмэрдэргэ кыттыбыт дьон наар кытталлара итэҕэс быһыытынан бэлиэтэннэ.

Промкомбинат коллектива ааспыт сылларга уус-уран самодеятельноһы көрүүгэ биир күүстээх кыттааччы быһыытынан билиннэрэ. Бу да сырыыга элбэх киһи түмүллүбүт, тобойоччулар костюмнарыгар, сцена киэргэтиитигэр кичэллээхтик сыһыаннаспыттар.

Концерт сцена ветерана Варвара Кузьмина сахалыы тойуугунан саҕаланна. Нүөмэр саамай үрдүк сыананы ылла. Оһуохай, Гурий Монастырев Тимофей Сметанин «Саллаат ахтылҕана» хапсааниттан быһа тардан ааҕыыта, Семен Кузьмин «Биллибэт саллаат уҥуоҕар» солота биһирэннилэр.

Уран тарбахтаахтар оҥоһуктарын быыстапкатыгар бары коллективтар кыттан, атыттары кытта тэҥнээххэ, аҕыйах үлэ көрдөрүллүннэ. Жюри С. Ф. Пермякова (военкомат) тикпит этэрбэһин билэтин, М. Ф. Маркова уонна М. М. Пермякова (райсовет), Г. А. Потапова уонна А. И. Андреева (промкомбинат) уус-уран оҥоһуктарын ордуктарынан аахта.

Райсовет исполкомун уус-уран коллектива Улуу Кыайыы 40 сылыгар бэлэмнээһинин көрдөрөр кинолентаны, оттон промкомбинат эпидиаскобунан бастыҥ үлэһиттэрин фотолорун кэпсии-кэпсии көрдөрүүлэрэ кэрэхсэннэ эрээри, техническэй средстволары өссө сатабыллаахтык туттарга кыһаныахха наада.

М. МИХАЙЛОВА.

ВЕТЕРИНАР ВАЛЯ

Киһи киһиэхэ махтанар

Мин өссө тыа хаһаайыстыбатын управлениетыгар үлэлии сылдьан кини туһунан үтүө тыллары истэрим. Оччотооҕуга кини колхозка ветфельдшер этэ.

Пенсияҕа тахсан баран кэргэммиинэн сүөһү иитэбит. Былырыын ынахпыт кытараан хаалбыта. Ону эһиилгиттэн биэгэлэтээри ветстанцияттан ким эмэ кэлэригэр кэтэспиппит.

Алтынньы бүтүүтэ Валентина Сибирякова кэлэн ынахпытын көрбүтэ уонна тохсунньу диэри төрүүһү диэбитэ. Онон ынахпытын туттубакка, ситэргэ быһаарбыппыт. Өссө ол алтынньыга сылдьыбытыгар оҕус тыыраһыыт ыарыылааммытын бэлиэтии көрөн сонно тута операциялаан үтүөрдэн турардаах.

Аны ынахпыт төрүөн иннинэ эмиийин үлүтэн эрэйдэммитэ. Ону Валентина Ивановна эмтээн-томтоон эмиэ абыраата.

Байтаһын ынах оҕото оҕуран буолар диэннэрэ кырдьык быһыылаах. Туох да туһсарыыта суох, бэттэрээ ыйы быһа ити ыарыйбытын, эһэхэйи оҕолуу, араас укуолу, эмп туттан атаҕар туруорда.

Биир кыстык устата үс сүөһүбүтүн быыһаата диэххэ сөп. Онон Валентина Ивановнаҕа улахан махталлаахпыт.

А. ГОТОВЦЕВА.
Чурапчы с.

СБЕРКАССА САҤА ӨҤӨЛӨРӨ

1984 сыл олунньу 1 күнүттэн сберкассаҕа харчыны уурунуу саҥа көрүҥнэрэ киирдилэр.

Бастатан, **ыччат бириэмийэлээх уурунуулара.** Манна уон аҕыстарыттан отуттарыгар диэри саастаах уолаттар уонна кыргыттар үс сылга диэри болдьоон ууруналлар. Дохуоттара сыллааҕы уурунууларын 3,5 бырыһыанынан суоттанан төлөнөр, оттон 2 бырыһыана сыл аайы уурунууга эбиллэн иһиэҕэ, оттон 1,5 бырыһыана бириэмийэ быһыытынан төлөнүөҕэ. Маннык ууруу сберкассаҕа үс сылтан итэҕэһэ суох сыппыт буолуохтаах. Бу көрүҥҥэ сирэй ахсааны уураччы киһи бэйэтэ кэлэн, паспорын көрдөрөн туран, астарар. Счетугар киллэрэр ыйдааҕы суумматын эмиэ киһи бэйэтэ быһаарар—10 солк. 50 солк. тиийэ. Итиэннэ ыла киллэрэн киһи үлэлиир эбэтэр үөрэнэр коллективын бухгалтериятынан аһаралан мунньуллан туруохтаах. Ити счеакка харчыны эбии угууну уурунуулаах киһи даҕаны, атын даҕаны киһи оҥоруон сөп. Уурунуу бу көрүҥүттэн сберкасса кээрэтэн биэрбэт.

Саҥа харчы-мал сүүйүүлээх кыллаттар уратылара дохуот, сыллааҕы уурунуу 2 бырыһыанынан суоттаан, сүүйүү быһыытынан төлөнөр буолар. Маныаха уурулаах киһи сүүйүүтүн харчынан даҕаны, наадыйар табаарынан даҕаны ылара көҥүл.

Бу сүүйүүлэр тиражтара бары сберкассаларга союзнай республикалар ахсын сылга икки тогус—муус устар бастакы декадатыгар уонна алтынньы бастакы декадатыгар оонньооллор. Бастакы тираж быйыл муус устарга тахсыаҕа. Тираж ахсын счет тыһыынча нүөмэригэр 25 сүүйүү оонньонуоҕа. Биир сүүйүү ааспыт сыллааҕы ууруу 200 бырыһыанынан, 2 сүүйүү 100 бырыһыанынан, 2 сүүйүү 50 бырыһыанынан уонна 20 сүүйүү—25 бырыһыанынан тэҥ. Онон сүүйүү суумата уурунуу тобоҕуттан уонна сберкассаҕа тоһоҕо уһунук уурулла сытыытыттан тутулуктаах буолуоҕа. Онуоха сүүйүүнү быһаарарга сыл аҥардааҕы орто тобох ууруу 5 тыһыынча солкуобайтан ордуо суохтаах.

Сүүйбүт киһи ылыахтаах табаарын испииһэгин сберкассаларга сыллаан билсиһиэн сөп. Киниэхэ сүүйүүтүн суотугар маҕаһыынтан табаар ылыарыгар сберкасса аналлаах расчетнай чек биэрэр. Маныаха, наада буоллаҕына, сүүйүүлээх киһи сүүйүүтүттэн 25 бырыһыанынан элбэх сууманы суруттарар кыахтаах. Сүүйүүнү харчынан да ылыан эбэтэр счеакка салгыы хааллартаран да сөп.

Өссө биир саҥа оҥоһуу **эбии угуулаах болдьохтоох уурунуулар** буолаллар. Бу көрүҥҥэ сберкасса харчыны биир сылтан итэҕэһэ суох болдьоххо уура ылар уонна сыллааҕы уурунуу 3 бырыһыанын дохуот төлүүр. Бу уурунуу билигин баар болдьохтоох уурунууларга 100 солкуобайтан итэҕэһэ суох эбии угууну ылар буолуоҕа. Уурунууттар кээрэтэн бэриллибэт. Уурунуулаах киһи уурунуутун бүтүннүүтүн ылар бырааптаах. Онуоха киниэхэ счетугар сылтан итэҕэһэ суох сыппыт сууматыгар тиксэр бырыһыанын ылар быраап бэриллэр.

Ордор үпкүтүн сберкассаларга уурдарарга тын умнумаҥ.

А. МЕСТНИКОВА,
киин сберкасса инспектора.

Санитарнай
бара туран

БӨҔҮ ТИЭЙИИН
УОСКУЙУМУОХХ

Хатылы сельсо
исполкома санит
ыйы ыытыллыака муу
тар 15 күнүгэр д
уопатарга быһаарбыт
Билигин санитарнай
гэ, уҥэс курдук, ноҕу
лары тиэйиилэ,
гары ыраастааһына
мунурдааныыт, Арт
ол да ыыйтарбака
лааччы. Холобур, бы
рыын саас ыллар сү
ларын уулатар ойбо
руун ыраастаабатар
ыксаан үөрэнээччилэ
нэ хомуйтарбыта
эрээри, транспорт
оэххэ, тиэйиллибэт
ноһуом бүтүннүү
уулубута. Быйыл
катылаанна суохтаах. О
эрдэттэн тэрийиэххэ
да.

Бөҕү-сыыһы тоҕор
бит олус кэнээтэ, бөҕ
лэх чугаһыгар тииһ
лэ. Онон быйыл исполко
быһаарыытынан, соҕуруу
Хайы Алааһыгар
руллуохтаах. Ол эрээ
бу сир эмиэ күрүөтэ
һаата суох. Оттон ол
дөбүлгэ сөп түбэспи
Ыал ахсын типовой ту
лет баар буолбатах. Ыт
куосканы ититии өссө
ситэ бэрээдэктэнэ
Итиэргэ былааннамм
дьаһаллар туолууларын
хонтуруоллаһыахтаах.

Билигин кини аг
штабынан үс санитар
бөлөх тэрилиннэ. Кии
лэр бөһүөлэк маллары
кэрийэн санитарнай
ыытыахтаах үлэлэрин
рэбиэркэлииллэр, санит
най кириискэлэри
туллар.

Ыттары 100 бырыһ
вакцинациялаатыбыт,
тэ докумуоннанна.
нэ уоскуйар, билэн
рэр, сатаммат. Ыт
дьоннор ыты итии
рээбиллатын булгуччу
туһаллара ирдэнии

Бөҕү-сыыһы
саҕаланна. Сибээс
лениета, орто
участковай балыыһа
муойаларын ыраас
лар.

Сааскы ыраһ
үлэлэрин хаачыстыба
тык ыытыы сайын
түгэр бөһүөлэк сани
най туруга үүтүгэй
лууту, дьон-сэргэ
тык-чэбдиктик
олоруутун хаачы
Оттон ол дорубай
төрүтэ. Ыраһыарды
дигирдэр үлэлэри
тиигэ, аҥардаа бөҕ
һы тиэйиинэ мунур
мака, бөһүөлэк
санитарнай туругун
сарыта, кэскиллээх
лааннар туолуул
хаачыйыыта бөр
уурулуохтаах.

Р. УВАРОВСКА
участковай балы
сэбиэдис

Редактор
А. Е. ЧИЧИГИНАРО

Райсовет исполком
культураҕа отд
профкома культура ү
рэниенлиэлэрин кы
дьаҕас үлэһитэ
НОВГОРОДОВ
Егор Николаевич
уһун ыарахан ыары
тан өлбүтүнэн
тэригэр, аймахтарын
күтүрҕаннарын
тэлээр.

БИҺИГИ ААДЫРЫСПЫТ: почтовай индекс 678700. Чурапчы с.
Карл Маркс уул. 12. ТЕЛЕФОННАРБЫТ: редактор—21-395, отделлар—
21-495, уопсай 21-505.

«Саҥа олох» («Новая жизнь») — орган Чурапчинско
райкома КПСС и районного Совета
Якутской АССР.

Индекс 54907. Газета выходит по вторникам, четвергам и субботам на якутском языке. Об